

je knjiga premalena da primi više obilan materijal, a materijal opet presiromašan da s dovoljno jasnoće osvijetli i neka posebna poglavlja.

Posrijedi je vrlo velik trud, a knjiga će bolje poslužiti onima koji već nešto znaju o čehoslovačkoj narodnoj umjetnosti nego onima koji žele prvi put doznati nešto više o njoj.

Ivan Ivančan

ZDENKA JELÍNKOVA, LIDOVÉ TANCE A TANEČNÍ HRY NA PODLUŽÍ. Krajské středisko lidového umění ve Strážnici, 1962, 72. str.

Za nas je ova knjiga veoma interesantna jer govori o širem području okolice Břeclava, teritoriju u koji su nekada dolazili kolonisti Hrvati i već u XVI stoljeću nastavali u mnogim mjestima. U opširnom uvodu autorica daje glavne karakteristike plesova u ovom kraju posebno ističući da Hrvati plešu jednako kao i starosjedioci, da se nije našlo nekih elemenata koji bi bili specifično njihovi. Ponajviše su to različite vrste »polaká«, pa »valcerá«, a uz njih, kao posljednji po redu, ples »vrtěná«. Posebno su rašireni i »verbunki« (neosporno mađarski utjecaji u tom kraju), od kojih Jelínková spominje nekoliko vrsta. Uz ove spominju se i neki manje važni plesovi odraslih i dječji plesovi, bolje rečeno dječje plesne igre. Svakom plesu daje se najprije muzički zapis i tekst pjesme, ako postoji, a zatim opis plesnih koraka isključivo riječima, što u mnogome umanjuje egzaktnost zapisa. Pojedinih zapisima dodaju se varijantni oblici iz drugih sela te kod nekih skice prostornoga kretanja plesača. Među materijalima autorica donosi i ples uz pjesmu »Já su černý Jan«, kojega se ritmički elementi u prvom dijelu podudaraju s podravskim svatovskim kolom »Ja sam črni ja«. Prema mnogim elementima (muzički, tekstovni i ritmički) očito je da je češki ples prenesen u Podravinu i tamo se održao do danas mijenjajući mnoge svoje značajke. Naročito je lako moguće da se to širilo putem škola, jer se taj ples javlja pretežno kao dječji, a nje govala su ga i sokolska društva. Iz zapisa »Šotyš-polke« jasno se vidi onaj ishodišni ples koji je utjecao na neke naše, recimo: »Tancaj, tancaj, črni kos« ili »Išla žena na gosti«, na koji veoma nalikuju i ritmički i melodijski. Neke sličnosti postoje i među »susterpolkama« kojih se zajednički elementi lako opažaju ispod različitih naziva u češkim i našim plesovima. Ako se zna da su naši svirači dobivali note iz Praga i Beča za pratnju tih podrijetlom cehovskih plesova, ne treba se čuditi što se takve sličnosti i javljaju. Osim ovih krupnih podudarnosti, iz donijetih materijala može se uočiti i niz drugih detalja koji mogu kompariranjem dovesti do dobrih zaključaka o podrijetlu i širenju plesova.

Ivan Ivančan

JAROSLAV MARKL, DUDY A DUDÁCI. O JIHOČESKÝCH PÍSNÍCH A LIDOVÉ HUDBĚ. Krajské nakladatelství, České Budějovice 1962, 103 str.

O češkoj dudaškoj muzici postoji dosta opsežna literatura. Već je Karel Jaromír Erben (1811—1870) u svojoj klasičnoj zbirci čeških narodnih pjesama istaknuo značenje dudá za posebni tip narodnih melodija. A još slavniiji sabirač narodnoga muzičkog folkloru, ne samo kod Čeha nego i kod ostalih slavenskih narodá Ludvík Kuba (1863—1956), veoma je proširio naučno poznavanje dudá (gajdá) u narodnoj muzici. Prvi veliki češki muzički historik, estetik i muzikolog Otakar Hostinský (1847—1910) i njegov još istaknutiji nasljednik Zdeněk Nejedlý (1878—1962) historijski su ocijenili značenje tog instrumenta u razvoju češke narodne muzike. Jednako je Otakar Zich (1877—1934) analitički otkrivao utjecaj dudačke svirke na formiranje mnogih čeških narodnih pjesama. Među ostalim istraživačima i piscima o dudaškoj muzici (Zdeněk Bláha, Karel Kaštánek, Josef Režný, Arnošt Kolár) posebno mjesto zauzima Jaroslav Markl, čijih je nekoliko stručnih spisa i studija objelodanjeno posljednjih pet godina, te se afirmirao kao istaknuti suvremeni muzikolog, koji istražuje to područje danas već gotovo sasvim iščezle vrste češke narodne glazbe.

U svojoj knjizi raspravlja o južnočeškim narodnim pjesmama s osobitim obzirom na njihovu vezu s dudama. To je pažnje vrijedno naučno djelo koje ilustrira